

Mersul războiului, mai 1849

1 mai:

Cetatea Alba Iulia alungă cu lovituri de tun inginerii insurgenților, care marcau terenul pentru construirea de fortificații pentru artileria de asediu.

5 mai:

Lupta de la Giurcuța de Jos, în care țărani români reușesc să se apere împotriva trupelor conduse de Vasvári Pál. În aceeași zi el atacă satele Giurcuța de Sus și Lăpustești.

6 mai:

Locotenentul Mânzat din Regimentul I grăniceri români, din garnizoana cetății Alba Iulia este trimis în munți la Avram Iancu, drept consilier militar.

8 mai:

Garnizoana cetății Alba Iulia își reduce rațiile de alimente cu o treime, din cauza proviziilor insuficiente.

12 mai:

Garnizoana cetății Alba Iulia face o ieșire pentru rechiziționarea de vite pentru tăiere. Artileria cetății trage asupra lucrărilor de pământ efectuate de inamic.

13 mai:

Corpul de asediu maghiar al cetății Alba Iulia primește artilerie grea, venită de la Arad, ca urmare a căderii cetății de acolo.

15 mai:

Infanteria maghiară atacă cetatea Alba Iulia, dar este silită de artileria austriacă să se retragă.

16 mai:

O nouă înaintare a forțelor maghiare spre cetatea Alba Iulia este oprită de artileria de pe ziduri.

20 mai:

Trupele maghiare conduse de Vasvári Pál atacă din nou satul Giurcuța de Sus.

22 mai:

Infanteria maghiară hărțuiește cetatea Alba Iulia.

24 mai:

Raiduri ale trupelor maghiare în împrejurimile Bradului, județul Hunedoara, soldate cu atacarea unor sate românești.

25 mai:

Luptă de infanterie în jurul cetății Alba Iulia între armata de asediu și asediați.

27 mai:

Cetatea Deva capitulează în fața forțelor maghiare, după patru săptămâni de asediu.

Raiduri ale trupelor maghiare în împrejurimile Bradului, județul Hunedoara, soldate cu atacarea unor sate românești.

28 mai:

Raiduri ale trupelor maghiare în împrejurimile Bradului, județul Hunedoara, soldate cu atacarea unor sate românești.

*

(...)

La cartierul general al Legiunii Auraria Gemina de la Câmpeni era o forfotă de nedescris. Curieri călări plecau și veneau din toate direcțiile, plutoane din garda personală a lui Avram Iancu amenajau poziții de apărare la capătul orașului dinspre Abrud, unii locuitori își încărcau în căruțe avutul pentru a pleca în bejenie, de frica armatei ungare.

De pe dealuri se auzeau tulnicile, chemând moșii la loagăr. Sunetele prelungi ale tulnicilor erau preluate de buciumași aflați pe dealurile învecinate și transmise mai departe, astfel încât în cel mai scurt timp toate satele din împrejurimi erau gata de luptă.

Cete de lăncieri din satele mai apropiate de Câmpeni intrau deja în oraș și li se indica de către centurioni locurile pe care să le ocupe pentru apărare.

În clădirea unde locuia Avram Iancu se adunaseră prefectii și tribunii, pregătind planul de luptă pentru a doua zi. Era prezent și căpitanul Ivanovici, din armata imperială, dar frunțașii românilor nu puneau mare preț pe ajutorul lui, până acum se dovedise prea puțin interesat să îi ajute. Ofițerul austriac era mai preocupat de confortul propriu decât de orice altceva.

-Pe măsură ce reușiți să adunați un număr destul de mare de lăncieri, ocupați cu ei drumul dinspre Abrud spre Câmpeni ca să interziceți dușmanului să pătrundă până la noi, porunci Avram Iancu.

-Am trimis cete de lăncieri să facă legătura cu batalioanele prefectilor Simion Balint și Axente Sever, dacă le găsec, dădu seamă prefectul Vlăduțiu.

-O ceată de lăncieri ne-a vestit că amenințând Roșia, a văzut o trupă numeroasă de honvezi trimisă de Hatvani spre orașul minier, veni alt raport.

-Or ajuns lăncierii din Bistra și i-am băgat deja în poziție, anunță un tribun.

Comandanții români cercetară în continuare situația puștilor, a tunurilor și a muniției de care dispuneau, îi întrebară pe tribuni de numărul oamenilor care puteau fi ridicați sub arme și stabilirea ordinea de bătaie pentru ziua de 8 mai, când plănuiau să atace orașul Abrud pentru a-l alunga de acolo pe maiorul Hatvani și pe soldații săi.

Un călăreț veni în galop turbat dinspre Abrud și încă nu se oprise calul că omul sări din șar și intră în fugă în casa unde se ținea sfatul de război. În nou-venitul intrat în încăpere, asudat și cu hainele în dezordine, prefectii îl recunoscă pe tribunului Begnescu.

(...)